

SPRAWOZDANIE Z KURSU „CHIRURGIA ENDOSKOPOWA W DIAGNOSTYCE I LECZENIU NOWOTWORÓW GŁOWY I SZYI”

W dniach 05-06.11.2009 w Wielkopolskim Centrum Onkologii odbył się ogólnopolski kurs „Chirurgia endoskopowa w diagnostyce i leczeniu nowotworów głowy i szyi” zorganizowany przez Polską Grupę Badań Nowotworów Głowy i Szyi oraz Oddział Chirurgii Głowy i Szyi i Onkologii Laryngologicznej Wielkopolskiego Centrum Onkologii. Kurs przeznaczony był dla lekarzy specjalizujących się oraz specjalistów z zakresu otolaryngologii, chirurgii szczękowo-twarzowej i neurochirurgii.

Pierwszego dnia w części teoretycznej uczestnicy zapoznali się ze wskazaniami do operacji endoskopowych w zakresie głowy i szyi. Prof. Wojciech Golusiński powitał przybyłych uczestników, a następnie przedstawił uczestnikom anatomię opisową i topograficzną głowy i szyi, ze szczególnym uwzględnieniem nosa, zatok przynosowych i podstawy czaszki. Drugi wykład pt. „Wewnątrznosowa mikrochirurgia zatok przynosowych – technika operacyjna” wygłosił prof. Antoni Krzeski z Katedry Otolaryngologii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego. W dalszej części dnia kursanci zapoznali się z trzema różnymi technikami operacyjnymi podczas transmisji na żywo z sali operacyjnej. Ze współczesnymi technikami obrazowania w zakresie głowy i szyi kursantów zapoznała dr Ewa Wierchostawska. Pierwszy dzień kursu zamknął wykład dr Stefana Stamma pt. „Znieczulenie ogólne w chirurgii głowy i szyi”.

Drugi dzień kursu rozpoczął się od wykładów prof. Jana Vokurki z Kliniki Otolaryngologii z Hradec Kralove pt. „Podstawowe dojścia operacyjne do zatok szczękowych, sitowych, klinowych przy użyciu technik endoskopowych” oraz „Powikłania i leczenie powikłań”. Tego samego dnia przedstawiciel firmy RONEST Tomasz Stawarz zaprezentował wskazówki praktyczne dla użytkowników sprzętu endoskopowego, a przedstawiciel firmy MYLAN zaprezentował wykład pt. „Nozoił-nowe możliwości zapobiegania i terapii suchości błony śluzowej nosa”. Część teoretyczną drugiego dnia kursu zakończyły operacje „life surgery” wykonywane wspólnie przez prof. Vokurkę, prof. Krzeskiego i prof. Golusińskiego. Część praktyczna kursu odbyła się w Katedrze i Zakładzie Anatomii Prawidłowej Uniwersytetu Medycznego ul. Święcickiego 6 w Poznaniu, kończąc tym samym dwudniowy, ogólnopolski kurs.

Zajęcia ćwiczeniowe podczas kursu „Chirurgia endoskopowa”

prof. Jan Vokurka (Czechy), dr Wioletta Pietruszewska (Łódź),
dr Magdalena Iapienis (Łódź)

prof. Wojciech Golusiński, dr Piotr Maj (Szczecin),
prof. Bogdan Rydzewski (Poznań), dr Tomasz Pychyński (Konin),
dr Paweł Golusiński (Poznań), dr Łukasz Łuczewski (Poznań)

Prof. dr hab. n. med. Wojciech Golusiński
Ordynator Oddziału Chirurgii Głowy i Szyi i Onkologii Laryngologicznej

KIOSK INTERNETOWY W OGRODZIE ZIMOWYM

W ogrodzie zimowym został uruchomiony płatny punkt dostępu do Internetu dla gości Wielkopolskiego Centrum Onkologii. Dostęp do strony www.wco.pl jest bezpłatny, pozostałe strony są płatne

Redaktor:

Małgorzata Twardochleb
Wielkopolskie Centrum Onkologii
ul. Garbary 15, 61-866 Poznań
tel. 061 88 50 702

Druk:

ARBOR FP Kraków
tel. 012 634 47 60

AKTUALNOŚCI

Pracownia Badań Przesiewowych składa serdeczne podziękowania wszystkim Koleżankom i Kolegom oraz Sekcji Informacji Naukowej Wielkopolskiego Centrum Onkologii za przekazanie czasopism dla Pań oczekujących na wykonanie badania profilaktycznego. Równocześnie uprzejmie informujemy, iż będziemy wdzięczni za każdy przekazany do Zakładu Epidemiologii i Profilaktyki Nowotworów egzemplarz gazety (pokój D 009).

Pracownia Badań Przesiewowych przypomina wszystkim lekarzom, iż posiada wolne terminy na skryningowe badania mammograficzne. Do bezpłatnych profilaktycznych badań mammograficznych (bez skierowania i bez zaproszenia) kwalifikują się kobiety w wieku 50-69 lat, które w ciągu ostatnich 24 miesięcy nie miały wykonanego takiego badania, nie były leczone z powodu raka piersi i nie mają objawów raka piersi.

Badania wykonywane są w następujących dniach i godzinach:

poniedziałek	09:15 – 14:35
wtorek	09:15 – 14:35
środa	12:30 – 16:00
piątek	09:15 – 15:00
sobota	09:00 – 11:54

Rejestracja do badań odbywa się w okienku numer 4 Rejestracji Ogólnej oraz telefonicznie pod numerem **061 88-50-945**.

Joanna Nowaczyk

Inspektor ds. koordynacji programów profilaktycznych

19 LISTOPADA ŚWIATOWY DZIEŃ RZUCANIA PALENIA

Światową akcją zapoczątkował dziennikarz Lynn Smith, który zaapelował do czytelników swojej gazety aby przez jeden dzień nie palili papierosów. Po 3 miesiącach okazało się, że 10% z osób, które zdecydowały się nie palić wytrzymały w swoim postanowieniu. W roku 1988 Światowy Dzień Rzucania Palenia został oficjalnie ustanowiony przez Światową Organizację Zdrowia (WHO).

W Polsce Światowy Dzień Rzucania Palenia, który obchodzony jest zawsze w 3. czwartek listopada organizowany jest od 1992 roku przez Fundację Promocji Zdrowia pod hasłem „Rzuć palenie razem z nami”.

Wielkopolskie Centrum Onkologii realizując zadania Biura Programu Prewencji Pierwotnej również włącza się w te działania. W roku bieżącym, we współpracy z Wojewódzką i Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną oraz Międzynarodowym Stowarzyszeniem Studentów Medycyny (IFMSA), skoncentrowaliśmy się na studentach Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu oraz pacjentach i gościach Centrum.

Jak wskazują dane Centrum Badań Opinii Społecznej z roku 2008 – 1/3 dorosłych Polaków pali. W większości są to mężczyźni, należy zaznaczyć jednak, że ich odsetek maleje, natomiast liczba palących kobiet nie zmienia się. Najczęściej po papierosa sięgają ludzie w wieku 45–54 lat, o niskich dochodach.

Palenie warto rzucić zawsze. Jak twierdzą onkolodzy, 1/3 zgonów na nowotwory złośliwe spowodowana jest przez palenie tytoniu. Nikotynizm przyczynia się do powstawania wielu nowotworów, nie tylko raka płuca, ale także innych takich jak: rak nerki, szyjki macicy, białaczka szpikowa oraz większości nowotworów trzustki i pęcherza moczowego. Połowa spośród osób palących wyroby tytoniowe, które popadły w nałóg już w wieku szkolnym – umrze. Każdy rok palenia odbiera 3 miesiące życia, ale dobra wiadomość jest taka, że każdy rok po rzuceniu palenia to odzyskane 3 miesiące życia.

Dym tytoniowy to mieszanka 4 tysięcy substancji chemicznych, z czego 60 to kancerogeny takie jak: benzen, chlorek winylu, tlenek węgla amoniak, tlenek siarki. Dlatego palenie tytoniu szkodzi nie tylko osobom palącym ale także ludziom z ich otoczenia. Najbardziej niepokoi fakt, że 90% palących Polaków przyznaje się do palenia przy dzieciach.

Na rzucenie palenia nie jest nigdy za późno. Jeśli potrzebujesz pomocy zadzwoń na numer Poradni Pomocy Palącym **0801-108-108**, lub wejdź na stronę www.jakrzucicpalenie.pl.

mgr Maciej Trojanowski

Zakład Epidemiologii i Profilaktyki Nowotworów, Wielkopolskie Centrum Onkologii

SPRAWOZDANIE Z KURSU „CHIRURGIA SZYI I KRTANI”

W dniach 10-11.12.2009 r. w Wielkopolskim Centrum Onkologii odbył się pierwszy ogólnopolski kurs „Chirurgia szyi i krtani” zorganizowany przez Polską Grupę Badań Nowotworów Głowy i Szyi oraz Oddział Chirurgii Głowy i Szyi i Onkologii Laryngologicznej Wielkopolskiego Centrum Onkologii w Poznaniu.

Kurs przeznaczony był dla lekarzy specjalizujących się oraz specjalistów z zakresu otolaryngologii, chirurgii szczękowo-twarzowej, chirurgii onkologicznej i foniatorów.

Uczestnicy podczas trwania kursu mieli okazję zapoznać się z aktualnymi standardami postępowania chirurgicznego w leczeniu onkologicznym szyi i krtani, ze wskazaniami do operacji, technikami operacyjnymi, opieką pooperacyjną ze szczególnym uwzględnieniem rehabilitacji pooperacyjnej.

Zajęcia teoretyczne połączone z bezpośrednim przekazem z sali operacyjnej – „life surgery”, po każdym wykładzie. Wykłady odbywały się w języku angielskim i polskim.

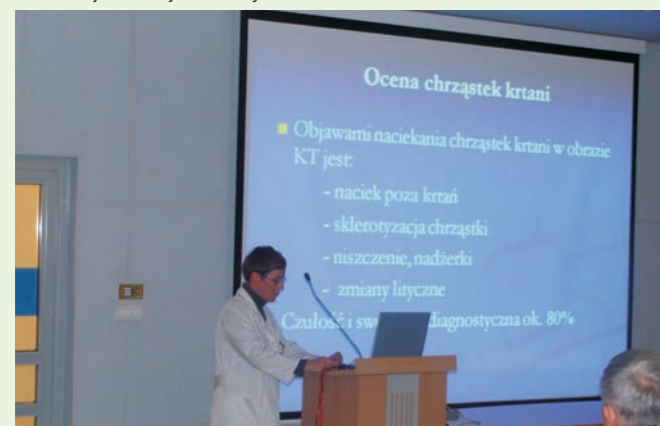
W kursie uczestniczyło dwóch wybitnych przedstawicieli laryngologii europejskiej: profesor Andreas Dietz, dyrektor i kierownik Kliniki Otolaryngologii, Chirurgii Głowy i Szyi Uniwersytetu Medycznego w Lipsku oraz profesor Felix DeJong, chirurg głowy i szyi, foniatra z University Hospital St. Raphaël w Leuven. Wykładowcami ze strony polskiej byli: Kierownik Kliniki Foniatrii i Audiologii Uniwersytetu Medycznego im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu prof. Bożena Wiskirska-Woźnica i prof. Andrzej Obrębowski, prof. Stanisław Bień Kierownik Działu Otolaryngologii, Chirurgii Głowy i Szyi Świętokrzyskiego Centrum Onkologii w Kielcach, gospodarz kursu prof. Wojciech Golusiński, dr Ewa Wierzchosławska, dr Magdalena Kordylewska, dr Stefan Stamm, dr Sławomir Marszałek oraz dr Paweł Trzeciak.

Po raz pierwszy w Polsce prof. DeJong wykonał zabieg tyreooplastyki. Zabieg ten należy do zabiegów rekonstrukcyjnych i wykonuje się go w przypadkach niedowładu fałdu głosowego, co skutkuje zaburzeniami mowy. Najczęściej uszkodzenie nerwu krtaniowego dolnego, odpowiedzialnego za unerwienie ruchowe krtani, ma miejsce w przebiegu operacji tarczycy. Do tej pory jedynym rozwiązaniem dla chorych była rehabilitacja foniatryczna, jednakże nie zawsze przynosiła oczekiwany rezultat.

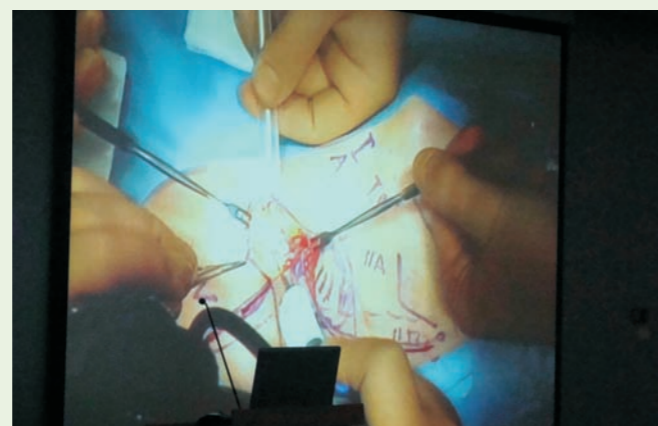
Warto zaznaczyć, że w ostatniej dekadzie nikt w Polsce nie zorganizował podobnego przedsięwzięcia, które pokazałoby nowe standardy w chirurgii onkologii laryngologicznej.

Uczestnicy kursu zapoznali się dziewięcioma operacjami wykonanymi na bloku operacyjnym Wielkopolskiego Centrum Onkologii z zastosowaniem najnowszych technik operacyjnych (chirurgia laserowa, chirurgia rekonstrukcyjna, chirurgia endoskopowa). Pozwoliło im to zapoznać się z możliwościami, które daje szeroko pojęta innowacja w chirurgii.

Talent chirurgiczny i osobiste zdolności muszą być poparte nowoczesnym sprzętem, ponieważ nie ma w dniu dzisiejszym nowoczesnej chirurgii bez dobrego sprzętu. Połączenie tych dwóch niezmiernie ważnych ogniw daje sukces, którego beneficjentem jesteśmy.

Dr Ewa Wierzchosławska – kierownik Zakładu Radiologii

Zabieg tyreooplastyki

Prof. dr hab. n. med. Wojciech Golusiński
Ordynator Oddziału Chirurgii Głowy i Szyi i Onkologii Laryngologicznej

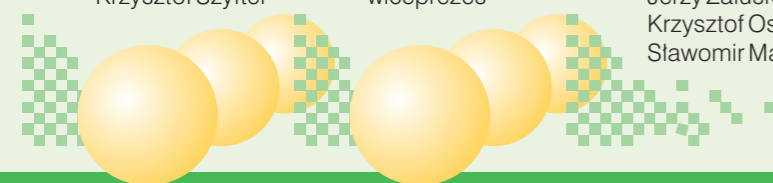
WALNE ZEBRANIE POLSKIEJ GRUPY BADAŃ NOWOTWORÓW GŁOWY I SZYI

W dniu 14 grudnia 2009 roku o godzinie 14.00 w sali audytornej Wielkopolskiego Centrum Onkologii w Poznaniu odbyło się walne zebranie Polskiej Grupy Badań Nowotworów Głowy i Szyi na którym uchwalono absolutorium dla Zarządu za lata 2004-2009 oraz dokonaniu wyboru władz Stowarzyszenia.

Wybrany **Zarząd Stowarzyszenia:**

Wojciech Golusiński – prezes
Piotr Tomczak – skarbnik
Piotr Pierkowski – sekretarz
Krzysztof Skłodowski – wiceprezes
Krzysztof Szyfter – wiceprezes

Piotr Milecki – członek zarządu
Zbigniew Kozłowski – członek zarządu
Małgorzata Leszczyńska – członek zarządu
Adam Maciejewski – członek zarządu
Jerzy Załuski – członek zarządu
Krzysztof Osmola – członek zarządu
Sławomir Marszałek – członek zarządu

SPRAWOZDANIE ZE SPOTKANIA NUCLETRON CENTRAL EUROPE USERS MEETING, BUDAPEST, HUNGARY

W dniach 15-17 października 2009 roku odbyło się w Budapeszcie kolejne (trzecie) sympozjum organizowane przez firmę Nucletron oraz gospodarza – Narodowy Instytut Raka w Budapeszcie. Poprzednie sympozja odbyły się w Gliwicach (2005) i w Jachrance k/Warszawy (2007). Tym razem do Budapesztu przyjechała rekordowa liczba uczestników – ponad 250. To niewiele mniej niż uczestników Europejskiego Zjazdu GEC-ESTRO, który odbył się w Porto w maju tego roku. Dominowały na sympozjum zagadnienia brachyterapii raka gruczołu krokowego, piersi, nowotworów ginekologicznych, ponadto zasad zastępowania planowania 2D przez planowanie 3D oraz w czasie rzeczywistym. Dużo miejsca poświęcono technikom obrazowania i ich roli w planowaniu leczenia. Nasze Wielkopolskie Centrum Onkologii mocno zaznaczyło swoją obecność. Prowadzącymi sesje lub panele dyskusyjne byli: prof. Julian Malicki, dr hab. Janusz Skowronek i dr hab. Andrzej Roszak. W sympozjum uczestniczyli również: dr n. med. Grzegorz Zwierzchowski, dr Marek Kanikowski, dr n. med. Ewa Cikowska Woźniak i dr Zanita Wareńczak.

W pierwszym dniu kolejne sesje poświęcone były brachyterapii raka piersi. Przedstawiono obserwacje i wyniki badań ośrodków amerykańskich, szwedzkich i węgierskich. Coraz częściej samodzielna przyspieszona brachyterapia (APBI) zastępuje w wybranej grupie chorych na wczesnego raka piersi kilkutgodniową teleradioterapię całej piersi. Wyniki badań zobrazowano filmem pokazującym technikę implantacji. Jeden z wykładów poświęcony był nowym technikom i aplikatorom do brachyterapii raka piersi. W dyskusji panelowej na zakończenie tego dnia obrad podkreślono, że planowanie 3D przy pomocy tomografii komputerowej jest dzisiaj standardową metodą w leczeniu raka piersi. Dr Zwierzchowski, zaproszony przez organizatorów (Nucletron®), przedstawił doświadczenie związane z migracją systemów planowania w Wielkopolskim Centrum Onkologii, które były pomocne w podjęciu podobnych decyzji przez pozostałe ośrodki.

Kolejny dzień obrad był poświęcony nowotworom ginekologicznym. Tematem wiodącym było zagadnienie miejsca przedoperacyjnej brachyterapii w leczeniu raka szyjki macicy. Celem brachyterapii jest cyto redukcja guza i zwiększenie operacyjności w tej grupie chorych, co zwiększa ponadto szansę na wyleczenie chorych. Sesja popołudniowa dotyczyła fizyki medycznej. Dimos Baltas i Tibor Major przedstawili zasady inverse planning w brachyterapii raka gruczołu krokowego, piersi i nowotworów ginekologicznych. W interesującej dyskusji tematem wiodącym były główne kierunki rozwoju systemów planowania leczenia, zagadnienia ujednoczenia zasad planowania w poszczególnych ośrodkach, raportowania dawek.

Po południu odbyła się sesja panelowa prowadzona przez prof. Maciejewskiego z Gliwic, której tematem były kliniczne i ekonomiczne wyzwania stojące przed brachyterapią w obliczu szybko rozwijających się innych metod radioterapii. W dyskusji wzięło udział kilkanaście osób. W ostatniej sesji przedstawiono kilka prezentacji dotyczących brachyterapii raka płuca, skóry i krtani (doc. Skowronek, dr Kanikowski) oraz guzów mózgu (ośrodek węgierski). Wieczorem na uroczystej kolacji wręczono nagrody za dwie najlepsze prezentacje na Sympozjum.

Ostatni dzień obrad poświęcony był leczeniu raka gruczołu krokowego. Michel Ghilezan (USA) i Peter Agoston (Budapeszt) przedstawili obie techniki brachyterapii: HDR i LDR (implanty stałe), następnie w dyskusji panelowej zastanawialiśmy się, która z tych technik szybciej rozwinię się w naszym rejonie Europy, gdzie zasadniczym problemem są niskie nakłady na ochronę zdrowia. Prowadzącym obrady w tym dniu był m.in. doc. Janusz Skowronek a w dyskusji panelowej wzięł również udział dr Grzegorz Zwierzchowski.

Udział naszego Centrum Onkologii był bardzo widoczny w czasie całego sympozjum, oprócz gospodarzy z Budapesztu przedstawiliśmy najwięcej doniesień, a nasi koledzy prowadzili istotną liczbę sesji. W czasie obrad zauważono, że Wielkopolskie Centrum Onkologii stało się wiodącym ośrodkiem brachyterapii w Europie z największą liczbą leczonych chorych.

Sesja panelowa

dr hab. n. med. Janusz Skowronek, Kierownik Zakładu Brachyterapii
dr n. med. Grzegorz Zwierzchowski, Kierownik Pracowni Planowania Brachyterapii

